

Lovforslag nr. L 59. Fremsat den 3. november 1987 af Lykkesoft (S), Svend Auken (S), Frank Jensen (S), Anker Jørgensen (S), Poul Nielson (S), Ivar Nørgaard (S), Kaj Poulsen (S) og Henning Rasmussen (S)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond og lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension

§ 1

I lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond, jf. lovbekendtgørelse nr. 544 af 6. oktober 1982, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, stk. 3, 1. pkt., ændres »20 pct.« til: »30 pct.«

2. I § 6, stk. 3, litra c), ændres i 3. pkt. »20 pct.« til: »40 pct.«, og 4. pkt. affattes således: »Denne 40 pct.s grænse finder ikke anvendelse på datterselskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspensions og Lønmodtagernes Dyrtidsfonds ejerandel tilsammen udgør 100 pct., og hvis midler i øvrigt er anbragt på de i stk. 2 og 3 angivne måder.«

§ 3. I § 6, stk. 3, indsættes efter litra c) som litra d):

»d) til finansiering af forsknings- og udviklingsaktiviteter samt udvindingsaktiviteter i den danske undergrund. Til dette formål må der maksimalt anvendes i alt 1 pct. af de samlede fondsmidler. 40-pct.s-grænsen i litra c), 3. pkt., finder ikke anvendelse.«

4. I § 6 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. I selskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspensions og Lønmodtagernes Dyrtidsfonds ejerandel tilsammen overstiger 10 pct., og hvor der i henhold til aktieselskabslovens § 49 er udpeget bestyrelsesrepræsentanter for selskabets arbejdstagere, har disse bestyrelsesrepræsentanter ret til – efter

høring af alle ansatte – at afgive indstilling om anvendelse af Lønmodtagernes Dyrtidsfonds stemmeret på selskabets generalforsamlinger. I selskaber, hvor § 49 i aktieselskabsloven ikke kan bringes i anvendelse, har repræsentanter for de ansatte tilsvarende ret til at afgive indstilling om anvendelse af Lønmodtagernes Dyrtidsfonds stemmeret på selskabets generalforsamlinger. Lønmodtagernes Dyrtidsfond har pligt til at følge sådanne indstillinger, medmindre afgørende økonomiske hensyn ved midlernes placering, sikkerhed m.v. og andre overordnede forvaltningshensyn, som Lønmodtagernes Dyrtidsfond skal varetage, taler derimod.«

§ 2

I lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, jf. lovbekendtgørelse nr. 543 af 6. oktober 1982, som ændret ved lov nr. 367 af 10. juni 1987, foretages følgende ændringer:

1. I § 26, stk. 4, 1. pkt., ændres »20 pct.« til: »30 pct.«

2. I § 26, stk. 4, litra c), ændres i 3. pkt. »20 pct.« til: »40 pct.«, og 4. pkt. affattes således: »Denne 40 pct.s grænse finder ikke anvendelse på datterselskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspensions og Lønmodtagernes Dyrtidsfonds ejerandel tilsammen udgør 100 pct., og hvis midler i øvrigt er anbragt på de i stk. 2–4 angivne måder.«

§ 3. I § 26, stk. 4, indsættes efter litra c) som *litra d)*:

»d) til finansiering af forsknings- og udviklingsaktiviteter samt udvindingsaktiviteter i den danske undergrund. Til dette formål må der maksimalt anvendes i alt 1 pct. af de samlede fondsmidler. 40-pct.s-grænsen i litra c), 3. pkt., finder ikke anvendelse.«

4, I § 26 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. I selskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspensions og Lønmodtagernes Dyrtidsfonds ejerandel tilsammen overstiger 10 pct., og hvor der i henhold til aktieselskabslovens § 49 er udpeget bestyrelsesrepræsentanter for selskabets arbejdstagere, har disse bestyrelsesrepræsentanter ret til – efter høring af alle ansatte – at afgive indstilling

om anvendelse af Arbejdsmarkedets Tillægspensions stemmeret på selskabets generalforsamlinger. I selskaber, hvor § 49 i aktieselskabsloven ikke kan bringes i anvendelse, har repræsentanter for de ansatte tilsvarende ret til at afgive indstilling om anvendelse af Arbejdsmarkedets Tillægspensions stemmeret på selskabets generalforsamlinger. Lønmodtagernes Dyrtidsfond har pligt til at følge sådanne indstillinger, medmindre afgørende økonomiske hensyn ved midlernes placering, sikkerhed m.v. og andre overordnede forvaltningshensyn, som Arbejdsmarkedets Tillægspension skal varetage, taler derimod.«

§ 3

Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Betydningen for samfundsøkonomien

1. Den lønmodtageropsparing, som er placeret i Lønmodtagernes Dyrtdsfond (LD), Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP) og pensionskasserne m.fl., har afgørende betydning for samfundsøkonomien og de fremtidige løsningsmuligheder omkring beskæftigelse, produktion, betalingsbalance m.v.

Størstedelen af den private opsparing i samfundet er netop placeret i form af kollektiv lønmodtageropsparing. LD, ATP og pensionsfondene har derfor væsentlig betydning for sikring af en stabil, høj opsparing, der modsvarer det tilsvarende behov for en høj investeringsindsats i de kommende år – sideløbende med at betalingsbalanceproblemerne gradvis formindskes.

En forudsætning for, at LD, ATP og pensionsfondene kan leve op til denne opgave, er, at der skabes tilstrækkelig fleksible investeringsrammer for de institutionelle investorer.

Dette er den anden side af sagen: Den fælles lønmodtageropsparing hos de institutionelle investorer er på en og samme tid en vigtig faktor i den samlede opsparing og en afgørende forudsætning for, at der kan findes stabile finansieringsmuligheder for en høj, vedvarende investeringsindsats i samfundet.

2. Samfundet og erhvervslivet står over for betydelige investeringsopgaver, som næppe kan løses tilfredsstillende uden en bredere og mere fleksibel finansieringsramme for lønmodtageropsparingen. Karakteristisk for en række af de påkrævede investeringsopgaver er, at de forudsætter netop de langsigtede, risikovillige finansieringsmuligheder, som de institutionelle investorer står for, samtidig med at en betydelig samlet finansieringskapacitet er sikret. Disse særlige forudsætninger omfatter en række nødvendige investeringsbehov, bl.a.:

- Udbygning, modernisering og omstrukturering af betydelige dele af dansk industri og øvrige erhvervsliv.
- Nye stigende investeringsopgaver på miljøområdet: Det gælder såvel arbejdsmiljøet som for-

ureningsbegrænsende produktionsudstyr, systemeksport af miljøudstyr m.v.

- Investeringer i nye internationale afsætningskanaler for dansk industri m.v.
- Forskning om produktudvikling.
- Væsentlige bidrag til at undgå såkaldt uvenlige udenlandske overtagelser af danske arbejdspladser og dermed en vigtig medvirken til at sikre, at den bedste del af dansk erhvervsliv fortsat forbliver i Danmark – også på længere sigt.

3. En ajourføring af ATP's og LD's investeringsregler er også i lønmodtagernes og de institutionelle investorers egen interesse. Den bedste varige sikring af lønmodtageropsparingen og et rimeligt afkast til fremtidens pensionister vil fortsat være en stabil, høj realvækst i investeringer, produktion og afsætning.

Betydningen for samarbejde i danske virksomheder

4. Som led i udbygningen af samarbejdet på den enkelte arbejdsplads og et tættere investeringssamarbejde mellem de ansattes pensionsopsparing og arbejdspladsens udviklingsbehov finder Socialdemokratiet det naturligt at skabe bedre muligheder for at inddrage repræsentanter for de ansatte i den praktiske forvaltning af de investerede midler fra den fælles lønmodtageropsparing.

Gældende lovgivning hindrer ikke, at bestyrelserne for ATP og LD kan udpege repræsentanter for de ansatte til at forvalte den til de investerede midler knyttede stemmeret eller repræsentation i bestyrelsen for de pågældende virksomheder. – Af en række praktiske årsager, herunder først og fremmest de ofte vanskelige økonomiske rekonstruktioner, som er forbundet med kapitalindsud i mindre og mellemstore virksomheder, er denne repræsentation fra de ansatte ikke gennemført i større omfang end hidtil. Socialdemokratiet finder, at tiden er inde til at udmønte et ønske om at fremskynde samarbejdsprocessen og foreslår derfor, at der i den nye lovgivning om LD's og ATP's investeringsregler også bør være indeholdt en opfordring til bestyrelserne om, at man i større ud-

strækning forbedrer repræsentationen af de ansatte samtidig med, at man forbedrer de lovgivningsmæssige rammer for et sådant forøget samvirke.

5. Socialdemokratiet er sig meget bevidst, at der ikke er erfaringer at hente i større udstrækning fra andre lande på dette felt. Man står foran en periode i dansk erhvervsliv, hvor vi må prøve os frem med forskellige modeller. Det er vigtigt, at en sådan forsøgsperiode indebærer positive erfaringer, som også tager højde for situationer, hvor en reel repræsentationsret forudsætter medvirken fra økonomisk ekspertise i de ofte komplicerede beslutningssituationer, virksomhederne befinder sig i.

Tanken er gennem lovgivningen at skabe rammerne for, at repræsentanter for de ansatte – for LD's og ATP's investeringer – bedst muligt kan bidrage til at udbygge samarbejdet og demokratiet på den enkelte arbejdsplads. Det gælder såvel i forvaltningen af de til investeringerne knyttede stemmerettigheder på virksomhedernes generalforsamlinger som de tilfælde, hvor bestyrelsesrepræsentation også er omfattet af kapitalindskuddet fra de institutionelle investorer.

Det mest afgørende er at få påbegyndt en fornuftig udviklingsproces, hvor lovgivningen har karakter af rammer og minimumsbestemmelser. Det er ligeså vigtigt, at samvirket bliver positivt: De tre parter – virksomhedsledelse, ansatte og institutionelle investorer – må bringes ind i et godt og harmonisk, demokratisk samspil. Det er også helt nødvendigt i løsningen af de vigtige investeringsopgaver, erhvervslivet står foran.

6. Der er i den eksisterende lovgivning en række begrænsninger, der gør det vanskeligt for både LD og ATP at leve op til de vigtige investeringsopgaver. Der er derfor behov for ændringer i lovgivningen, som tilgodeser mulighederne for at investere i udbygning af dansk produktion, dansk eksport og danske arbejdspladser.

Særlige begrænsninger i eksisterende lovgivning for LD og ATP

7. På tre hovedfelter er de institutionelle investorer – LD og ATP – stillet ringere end pensionskasserne i gældende lovgivning:

Pensionskasserne kan placere op til 25 pct. af de samlede fondsmidler i aktive, mere risikoprægede investeringer – herunder aktier. I LD- og ATP-lovene er denne andel derimod begrænset til 20 pct.

I henhold til gældende lovgivning har pensionskasserne mulighed for at oprette 100 pct.-ejede datterselskaber med samme beføjelser, som pen-

sionskasserne selv har det. Denne mulighed er ikke til stede for LD og ATP.

Det tredje område, hvor der især er betydelige forskelle i investeringsmulighederne, gælder den andel, som den pågældende pensionskasse må eje i den enkelte virksomhed: I henhold til forsikringsloven gælder, at de tværgående pensionskasser i praksis må eje en mere fleksibel og som regel større andel af et aktieselskabs samlede aktiekapital. Pensionskasserne kan via investerings- eller kapitalformidlingsselskaber erhverve videregående ejerandele i aktieselskaber. Lovene om LD og ATP er langt mere restriktive, når det gælder investeringer i det enkelte aktieselskab. Her gælder som bekendt, at LD og ATP tilsammen maksimalt kan investere op til 20 pct. af aktiekapitalen i den enkelte virksomhed. LD kan dog i modsætning til ATP investere i ikkebørsnoterede selskaber – et vækstområde, som for Dyrtingsfonden og erhvervslivet er et vigtigt fælles samarbejdsfelt.

8. Under alle omstændigheder indebærer disse begrænsninger i investeringsmulighederne tilsvarende daglige begrænsninger i LD's og ATP's praktiske investeringspolitik.

I såvel ATP's som LD's lovgrundlag er der derfor behov for ændringer og ajourføringer i investeringsreglerne.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1, nr. 1

I forhold til den nuværende lov hæves grænsen for investering i risikoprægede aktiver fra 20 pct. til 30 pct. af fondsmidlerne. Der er et aktuelt behov for at hæve grænsen, og en sådan ændring vil sikre en rimelig ligestilling med pensionskassernes investeringsvilkår. Pensionskasser kan i dag investere 25 pct. af fondsmidlerne i risikoprægede aktiver, men de optager disse aktiver til erhvervspris, hvorfor procentgrænsen i realiteten er højere. LD optager risikoprægede aktier i regnskabet til ultimopriser.

Det aktuelle aktiekursniveau ligger højere end på LD's investeringstidspunkt. I tilfælde af fortsat stigning vil LD være i den situation, at jo bedre den investerer, jo sværere har den ved at overholde procentgrænsen som følge af regnskabsprincippet. Derfor er en lovtilpasning nødvendig og hensigtsmæssig i forhold til ønsket om at opnå lige så fleksible regler som pensionskasserne.

Til § 1 nr. 2

Ændringen er en følge af de øvrige foreslåede lovændringer. Endvidere foreslås, at bestemmelsen om, at LD's årlige anbringelser i risikoprægede aktiver ikke må overstige 20 pct. af føringsperioden i det løbende regnskabsår af aktivmassen, også udgår. I en række situationer vil det være mere hensigtsmæssigt, at der er sikret en fleksibilitet fra år til år under overholdelse af den generelle regel om, at LD til enhver tid maksimalt må investere op til 30 pct. af de samlede fondsmidler i risikoprægede aktiver. Forslaget om den nye 40 pct.-grænse er en konsekvens af behovet for at ændre 20 pct.-reglen for investeringer i de enkelte virksomheder.

Den nugældende 20 pct.'s regel har i praksis begrænset LD's og ATP's investeringsmuligheder: I knap 30 børsnoterede selskaber blokerer man i dag for hinanden, når det gælder yderligere investeringer. Dertil kommer, at LD som bekendt blev etableret på et senere tidspunkt end ATP. Det har i praksis indebåret, at LD's aktieinvesteringer på Fondsbørsen reelt er mere begrænset end ATP's, fordi LD er henvist til »at supplere op« til den nugældende 20 pct.'s grænse – som supplement til de investeringer, ATP allerede har foretaget i årene forud for loven om Lønmodtagernes Dyrtingsfond.

I praksis er det i lovforslaget fundet mest hensigtsmæssigt at bevare klare, entydige procentgrænser, som gør det enklere og mere dynamisk at forhandle om virksomhedsrekonstruktioner eller medfinansiering i nye virksomheder. Derfor foreslås, at grænsen for ATP's og LD's samlede investeringer i det enkelte selskab forøges fra 20 pct. til 40 pct. af det enkelte selskabs aktiekapital.

Det i § 6, stk. 3, litra c) foreslåede nye 4. pkt. er begrundet i behovet for, at LD på linie med pensionskasser og forsikringsselskaber får mulighed for at kunne oprette 100 pct. ejede datterselskaber, herunder inden for flere nye vækstområder.

For særlige typer af risikobetonede investeringer vil det være hensigtsmæssigt, at sådanne investeringer finder sted inden for rammerne af et datterselskab. Datterselskaber oprettet i overensstemmelse med det nye 4. pkt. kan i øvrigt ikke foretage videregående investeringer end inden for de procentgrænser, som fastlægges for Dyrtingsfondens direkte investeringer.

Det til § 6 stk. 3. foreslåede nye *litra d)* er begrundet i behovet for en stærkere og mere direkte indsats til finansiering af forsknings- og udviklingsaktiviteterne i Danmark samt en ligebehandling i LD's engagement i efterforsknings- og udviklingsaktiviteterne i den danske undergrund.

Det foreslås, at LD får mulighed for at anvende op til 1 pct. af fondsmidlerne til hel eller delvis

finansiering af forsknings- og udviklingsprojekter. Inden for dette beløb forudsættes også finansieret LD's engagement i olie- og naturgas efterforskningsaktiviteterne i den danske undergrund.

Rent praktisk forudsætter en effektiv finansiering af forsknings- og udviklingsaktiviteterne et investeringsbidrag, som i praksis vil indebære en større ejerandel i en række tilfælde end den nye generelle 40 pct. grænse, som omfatter investeringer i henhold til § 6, stk. 3, litra a)–c). Derfor foreslås samtidig, at forsknings- og udviklingsaktiviteterne placeres i fuldt ud ejede datterselskaber under Lønmodtagernes Dyrtingsfond – det indebærer en ligestilling i forhandlingspositioner i forhold til samarbejdspartnere omkring konkrete projekter, en bedre styring af projekterne og en samlet rentabilitetsvurdering.

Til § 1, stk. 4

Forslaget må ses som led i en styrkelse af samarbejdet og demokratiet på den enkelte virksomhed. Der skabes hermed klarere og mere forpligtende lovmæssige rammer for at uddelegere forvaltningen af stemmerettighederne, som knytter sig til lønmodtagermidlernes placering. Det foreslås, at retten til at stille forslag om anvendelsen af stemmerettighederne – herunder også eventuelt valg til bestyrelsen – uddelegeres til de medarbejdervalgte bestyrelsesrepræsentanter i virksomheder, jf. aktieselskabslovens § 49. I mindre virksomheder foreslås tilsvarende, at repræsentanter for de ansatte kan stille forslag om anvendelsen af stemmerettighederne.

LD's og ATP's bestyrelser er herefter forpligtet til at følge de pågældende forslag, medmindre økonomiske hensyn til midlernes placering og sikkerhed taler imod eller afgørende overordnede forvaltningsmæssige hensyn taler for en anden løsning – af midlertidig eller varig karakter. Her tænkes bl.a. på de institutionelle investorers forpligtelse til at sikre investeringerne bedst muligt og bl.a. LD's særlige tilpasningsforpligtelser til udbetalingerne af LD-midler i de kommende år. I andre tilfælde kan være indgået specielt opbyggede aktionæroverenskomster for den pågældende virksomheds rekonstruktion el.lign., som kan vanskeliggøre en umiddelbar uddelegering af stemmerettighederne til aktierne på helt kort sigt. Udbytter, tegningsrettigheder, økonomiske dispositioner med aktierne i den pågældende virksomhed tilfalder fortsat LD og dermed alle lønmodtagerkonti i fonden under ét.

Bestemmelsen er i øvrigt formuleret så fleksibelt, at der netop lægges op til en forsøgs- og tilpasningsperiode, hvor det gennem økonomisk ekspertisebistand og uddannelsesindsats fra bl.a. de institutionelle investorer kan sikres, at der igangsættes en positiv og konstruktiv udvikling på den enkelte arbejdsplads. Det er helt afgørende, at der

herigennem iværksættes et frugtbart demokratisk samarbejde og en dynamisk udvikling.

Til § 2

De foreslåede bestemmelser svarer til bestemmelserne for loven om Lønmodtagernes Dyrtdsfond.